

Høringsuttalelse til NOU 2008:18 Fagopplæring for framtida

SIU ser det som positivt at internasjonalisering er en viktig del av utredningen og at utvalget er tydelig på at det er behov for internasjonalisering i fag- og yrkesopplæringen. Utvalget legger også vekt på kvalitetsutvikling i fag- og yrkesopplæringen, og internasjonalisering styrker denne utviklingen og bidrar til økt læringsutbytte og bedre gjennomføring.

København-prosessen ble revidert i Bordeaux i november 2008 (Bordeaux-kommuniket). De anbefalte prioriterte områdene innenfor fag- og yrkesopplæringen de neste to årene er i tråd med de områdene utredningen legger vekt på. Her kan nevnes:

- Utvikling av verktøy som legger til rette for internasjonalt samarbeid innen fag- og yrkesopplæring.
- Øke kvaliteten og gjøre fag- og yrkesopplæringen mer attraktiv
- Styrke kontakten mellom opplæring og næringsliv
- Stryke andre samarbeidsaktiviteter som for eksempel "mutual learning".

Kapittel 3.5 gir en god oversikt over dagens situasjon innen internasjonalt samarbeid. SIU ser gjerne at en oversikt over videreutviklingsprosjekter og partnerskapsmuligheter innenfor Leonardo da Vinci programmet også inkluderes her. Gjennom disse midlene kan institusjoner få midler til samarbeid med yrkesfaglige institusjoner i Europa. Bedrifter og opplæringsinstitusjoner kan blant annet få midler til å spre bruk av gode opplæringsprodukter. Utvalget har i sin rapport lagt stor vekt på mobilitet og utveksling og det er en selvsagt og viktig del av internasjonaliseringen. Prosjektaktivitet og kompetanseoverføring og –utvikling er imidlertid også viktig deler av Leonardo da Vinci-programmet og stimulerer til utveksling av erfaringer og kunnskap på tvers av grensene. "Mutual learning" og "peer learning" som nevnes i rapporten, er aktiviteter som ofte er brukt i denne sammenheng.

Kapittel 5.7, som omhandler behovet for internasjonalisering i fag- og yrkesopplæringen, nevner fremmedspråkopplæring som et viktig punkt. Gjennom SIUs arbeid med programdrift ser vi på nært hold viktigheten av å styrke fremmedspråkundervisningen på alle nivåer i opplæringen (også for instruktører og lærere), og å legge til rette for ekstra språktilbud for elever og lærlinger som reiser på utvekslingsopphold. Gjennom deltakelse i Leonardo da Vinci-programmet er det etablert gode løsninger på dette. Et eksempel er Internasjonalt Servicekontor i Hedmark og Oppland som årlig sender rundt 60 elever og lærlinger ut gjennom Leonardo da Vinci, og alle disse deltar i et tilpasset språkopplegg i forbindelse med utvekslingen.

SIU støtter også tanken om systematiske tiltak for at lærere og instruktører skal kunne arbeide med internasjonalisering av fag- og yrkesopplæring, og er fornøyd med at utvalget fremhever viktigheten av at lærere og instruktører sikres kompetanse og anerkjennelse for sitt arbeid med internasjonalisering.

Kapittel 6.9 omtaler internasjonalisering og foreslår tre tiltak for å styrke internasjonalisering i fagopplæringen. SIU ser positivt på de tiltakene som her presenteres, men ønsker spesielt å kommentere ett av dem.

Det tredje av tiltakene som legges frem i kapittel 6.9.2 dreier seg om etablering av en tilskuddsordning for hospitering, både til EU og land utenfor EU. SIU er positiv til at det gis økte muligheter for utveksling innenfor fagopplæringen. Gjennom driften av EUs utdanningsprogrammer ser vi tydelig de positive effektene av internasjonalisering, både på individnivå og for skoler og bedrifter. Å ta deler av læretiden ute i Europa har mange fordeler for den enkelte lærling som både styrker sin språk- og kulturkompetanse, får prøvd og demonstrert sin selvstendighet, og ikke minst, får møte en annen bedriftskultur og praksis enn den norske. Rapporter fra prosjektene viser at både for lærlinger, elever og instruktører bidrar prosjektene til ny læring. Dette kan gjelde bruk av nytt utstyr, tilegnelse av andre faglige perspektiver, eller nye pedagogiske tilnærminger. Bedrifter som deltar knytter nye kontakter og kan bli del av internasjonale nettverk. For skolene som deltar er det også interessant å kunne tilby sine elever muligheten til å engasjere seg i spennende internasjonale prosjekt. For noen skoler vil dette være et viktig konkurransefortrinn for å tiltrekke seg elever.

SIU mener imidlertid at det er svært viktig å se det foreslåtte tiltaket i forhold til de eksisterende ordninger. Det eksisterende rammeverket for samarbeid innen EU er godt, men kan utnyttes enda bedre. SIU foreslår derfor at følgende vurderes:

- En nasjonal tilleggsfinansiering av for eksempel Leonardo da Vinci-programmet - dette vil være administrativt enklere både å få i gang og implementere enn en helt ny ordning, i det man vil kunne benytte eksisterende "merkenavn" og ikke behøver å etablere et nytt administrativt apparat.
- Der man opplever at det er begrensninger i eksisterende ordninger, for eksempel i forhold til geografi, kan det være en idé å se på bilaterale ordninger med sentrale land. Det finnes allerede et eksempel i Gjør det!-programmet som er et bilateralt program for yrkesfaglig utveksling med Tyskland. Dette programmet opplever nå en sterk økning i antall søknader, og det bør vurderes å øke den økonomiske rammen fra dagens nivå på 2 millioner kroner årlig.

Man kan også tenke seg lignende avtaler med land både i og utenfor Europa. Det er viktig å tenke strategisk i utvelgelsen av land, slik at de land som eventuelt velges, er eller har potensial for å bli viktige samarbeidsland for Norge.

- SIU mener også at det er viktig å ivareta gjensidighet i utvekslingen. Internasjonalisering hjemme, gjennom tilrettelegging av praksisopphold for utenlandske elever og lærlinger i Norge, tilfører skoler, bedrifter og lokalsamfunn nye impulser og er en viktig del av internasjonalisering som ikke i særlig grad er omtalt i meldingen. Det bilaterale Gjør det!-programmet er tuftet på gjensidighet. Leonardo da Vinci programmet innebærer også en stor grad av gjensidighet selv om det ikke er et en-til-en forhold. Ved en eventuell tilskuddsordning for hospitering bør man ha dette in mente, for eksempel ved oppretting av nye bilaterale avtaler.

Bergen, 27.01.09